

Az EU munkaerőpiacán a munkavállalók szabad mozgását korlátozó átmeneti rendszer

Az Európai Parlament állásfoglalása az EU munkaerőpiacán a munkavállalók szabad mozgását korlátozó átmeneti rendszerről (2006/2036(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az EU-Szerződés 2. cikke első francia bekezdésére,
 - tekintettel az EK-Szerződés 3. cikke (1) bekezdésének c) pontjára, valamint 12. és 39. cikkére,
 - tekintettel az egyrészt az EU15-ök tagállamai, másrészt a Cseh Köztársaság, az Északi Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság által 2003. április 16-án aláírt csatlakozási szerződésre¹,
 - tekintettel a Bizottság 2006. február 8-i, „Jelentés a 2003. évi csatlakozási szerződésben meghatározott átmeneti rendelkezések (a 2004. május 1-től 2006. április 30-ig tartó időszak) működéséről” című közleményére (COM (2006)0048),
 - tekintettel az Európai Szakszervezetek Szövetsége végrehajtó bizottságának 2005. december 5-6-i ülésén „a munkaerő szabad áramlásának megvalósulása a kibővített Európai Unióban ” címmel elfogadott állásfoglalásra,
 - tekintettel eljárási szabályzata 45. cikkére,
 - tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság jelentésére és a Gazdasági és Monetáris Bizottság véleményére (A6-0069/2006),
- A. mivel a munkavállalók szabad mozgása az EK-Szerződésben meghatározott négy alapszabadság egyike, ahogy az EU15 és az új tagállamok közötti szolidaritást is kifejezi; mivel továbbá a személyek szabad mozgása a jogok egyike, és nem szabad, hogy arra szolgáljon, hogy munkavállalók és más személyek óriási hullámát váltsa ki,
- B. mivel a csatlakozási szerződés egy, a munkavállalók szabad áramlását érintő, háromfázisú (2+3+2 év) átmeneti rendszer bevezetését teszi lehetővé,
- C. tekintettel arra, hogy 2004 májusában a 15 tagú EU-ból 12 tagállam döntött nyolc új tagállamból származó munkavállalók mozgásszabadságának korlátozásáról, cserébe pedig az új tagállamok közül hárman ugyanúgy korlátozták a szabad áramlást; tekintettel továbbá arra, hogy Németország és Ausztria bizonyos ágazatokban élt a korlátozás lehetőségével, ezt pedig a munkavállalók szabad áramlásával kapcsolatos átmeneti szabályozáshoz kötötte,

¹ HL L 236., 2003.9.23. 17. o.

- D. mivel egy „status quo záradék” rendelkezése szerint ha az EU15 egyik tagállama az átmeneti időszakban nemzeti jogszabályokat alkalmazva felügyeli a munkaerőpiacához való hozzáférést, az új tagállamok állampolgárait abban a tagállamban nem sújthatják nagyobb korlátozások, mint a csatlakozási szerződés aláírásának napján érvényben lévők; mivel ezt a szabályt kell alkalmazni a munkaerőpiacra való bejutás nemzeti rendelkezések, illetve kétoldalú megállapodások alapján történő engedélyezésekor is,
- E. mivel a fenti „status quo záradékban” foglaltak értelmében az EU15-ök tagállamainak tiszteletben kell tartaniuk egy sorrendi szabályt is¹, amely szerint, ha EU15-ön kívüli ország állampolgárának ajánlanak fel állást, az új tagállamok állampolgárai előnyt élveznek a harmadik ország állampolgáraival szemben,
- F. mivel az EU-nak szembe kell néznie számos globális kihívással, például az olyan gazdasági szereplők, mint Kína és Dél-Ázsia hatalmának megnövekedésével és az európai népesség elöregedésével, amely idővel a társadalombiztosítási rendszerek finanszírozásának összeomlásához vezethet; mivel ennek következtében elengedhetetlenül szükséges, hogy az EU javítsa versenyképességét, és több munkahelyet teremtsen, aminek együtt kell járnia a kibővített területén belüli mobilitás növelésével,
- G. mivel a növekedést és a foglalkoztatást célul kitűző lisszaboni stratégia (2005—2008) éppen az olyan politikák megvalósítását hangsúlyozza, amelyek elősegítik a szakmai és földrajzi mobilitást, és mivel a foglalkoztatási iránymutatások (2005-2008)² 20. számú iránymutatása a munkaerőpiac reagálásának javítására szólít fel oly módon, hogy a szerződésekben felszámolják a munkavállalók egész EU-ra kiterjedő mobilitását nehezítő akadályokat,
- H. mivel 2006. a munkavállalók mobilitásának európai éve,
- I. mivel a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv³ minden, valamelyik tagállamban hosszabb ideje legalisan tartózkodó személy számára meghatároz egy egyenlő jogokat biztosító jogi keretet, olyan, huzamos tartózkodási engedély kérelmezésének lehetővé tétele érdekében, amely bizonyos körülmények között egy másik tagállamban való foglalkoztatást is lehetővé tehet az adott, huzamosan a tagállamban tartózkodó személy számára,
- J. mivel a 2003/109/EK irányelv is a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárai számára a tartózkodást és az EU15-ök munkaerőpiacához való hozzáférést tekintve bizonyos esetekben előnyösebb jogokat biztosít, mint nyolc új tagállam állampolgárai számára, hangsúlyozva, hogy a harmadik országok

¹ A csatlakozási szerződés 24. cikkében említett lista – a Cseh Köztársaság esetében lásd az V. melléklet (14) bekezdését; az Észt Köztársaság esetében lásd a VI. melléklet (14) bekezdését; a Lett Köztársaság esetében lásd a VII. melléklet (14) bekezdését; a Litván Köztársaság esetében lásd a IX. melléklet (14) bekezdését; a Magyar Köztársaság esetében lásd a X. melléklet (14) bekezdését; a Lengyel Köztársaság esetében lásd a XII. melléklet (14) bekezdését; a Szlovén Köztársaság esetében lásd a XIII. melléklet (14) bekezdését; a Szlovák Köztársaság esetében lásd a XIV. melléklet (14) bekezdését;

² A 2005. július 12-i 2005/600/EK tanácsi határozat a tagállamok foglalkoztatási politikájáról (HL L 205., 2005.8.6., 21. o.).

³ HL L 16., 2004.1.23., 44. o.

munkavállalóival szemben tanúsított szolidaritás nem eredményezheti az új tagállamokból érkező munkavállalók diszkriminációját,

- K. mivel a sorrendi szabály értelmében az EU15-ök tagállamainak minden olyan állás esetében, amelyet nem az EU15-ök állampolgárának ajánlanak, előnyben kell részesíteniük az új tagállamok állampolgárait, és mivel mielőbb ki kell dolgozni a preferenciaelv alkalmazására vonatkozó eljárási szabályokat,
- L. mivel a Bizottság legális bevándorlásról szóló politikai tervéről szóló, 2005. december 21-i közleménye (COM(2005)0669), megállapítja, hogy az EU tagállamainak munkaerőpiacait strukturális feszültségek jellemzik, ahol egyszerre van jelen a magas munkanélküliség és a súlyos munkaerőhiány, és mivel e feszültségek oldásához elengedhetetlenül szükséges az olyan intézkedések elfogadása, amelyek célja a nagyobb rugalmasság és biztonság, illetve mobilitás és a fenti piacokhoz való jobb alkalmazkodóképesség elősegítése,
- M. mivel az európai gazdaságok strukturális feszültségei miatt részben csak nehezen lehetséges kizárólag a nemzeti munkaerőpiac tartalékaiból fedezni egyes ágazatok munkaerőigényét,
- N. mivel az új tagállamokból érkező bevándorlás jótékony hatást gyakorol azoknak a tagállamoknak a gazdaságára, amelyek munkaerőpiacukat megnyitották, tekintettel arra, hogy a bevándorlás fokozza a vállalkozások versenyképességét, csökkenti a be nem jelentett munkavégzést, hozzájárul a gazdasági növekedés ütemének gyorsulásához, új munkahelyek teremtéséhez és többletbevételeket biztosít a fogadó ország költségvetése számára,
- O. mivel a munkaerőpiacoknak az EU15-ben történő megnyitásának nem csak a pozitív kihatásait kell figyelembe venni, hanem a gazdasági migrációnak az új tagállamokra gyakorolt pozitív és negatív hatásait is meg kell vizsgálni,
- P. mivel az új tagállamokból érkező munkavállalók számára az EU15 legnagyobb részén való legális munka lehetőségének ismételt megtagadása még több illegális munkát, valamint a feketegazdaság és a munkások kizsákmányolásának elősegítését gerjesztette,
- Q. mivel az EU-ban a bevándorlás rendkívül érzékeny politikai téma, továbbá fokozottan szükség van arra, hogy az európai állampolgárok megfelelő tájékoztatást kapjanak a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó szabályozó elvekről, valamint ennek gyakorlati következményeiről,
- R. mivel a közösségen belüli migrációra vonatkozó adatok hiányosak és nincsenek szabványosítva, és jelenleg nem létezik megfelelő statisztikai eszköz, amely az európai intézmények és a tagállamok számára lehetővé tenné, hogy a kibővített EU munkaerőpiacain a fő tendenciákat és a különböző körülményeket nyomon kövessék,
- S. mivel a tagállamok által összegyűjtött töredékes statisztikai adatok azt jelzik, hogy a migrációs mozgás az EU15-ön belül egyértelműen nagyobb, mint az új tagállamokból jövő áramlás mind az abszolút számok, mind pedig a munkaképes lakosság arányában kifejezett adatok tekintetében; mivel az új tagállamokból jövő migráció nem gyakorol jelentékeny nyomást a 15-ök munkaerőpiacaira,

- T. mivel a tagállamok statisztikai adatai azt is jelzik, hogy a harmadik országokból jövő migráció nagyságában jóval meghaladja a tagállamok közöttit, az EU15-ön belülit csakúgy, mint a kibővített EU tagállamai közötti migrációt,
- U. mivel az EU15 munkaerőpiacának megnyitását illetően a polgárok bizalmának megnyerése érdekében tiszteletben kell tartani és szigorúan alkalmazni kell a közösségi és nemzeti munkajogot,
- V. mivel az érintett tagállamoknak az átmeneti szabályozás ideje alatti korlátozások megszüntetése az Európa nyugati és keleti részén élő, sok évtizeden keresztül elfogadhatatlan okok miatt elvándorolt polgárok közötti szolidaritás világos üzenetét közvetítené,
- W. mivel az EU15 tagállamainak 2006. május 1-jéig formálisan közölnie kell a Bizottsággal, hogy szándékában áll-e további három évig a korlátozó intézkedések fenntartása,
- X. mivel a szociális partnerek, különösen az Európai Szakszervezetek Szövetsége és az Európai Gyáriparosok és Munkáltatók Szervezeteinek Szövetsége egyértelműen kiálltak a jelenleg az átmeneti rendelkezések alatt fennálló korlátozások mielőbbi lehetséges feloldása mellett,
1. felszólítja a tagállamokat, hogy töröljék el az érvényben lévő átmeneti intézkedéseket, tekintettel arra, hogy a korlátozások nélküli nyitást választó tagállamok munkaerőpiacain nem alakultak ki feszültségek, és nem igazolódtak be azok a félelmek, amelyek hatalmas migrációs hullámot jósoltak;
 2. az átmeneti intézkedések meghosszabbítása mellett döntő tagállamoknak azt javasolja, hogy ezt annak mélyreható elemzése alapján tegyék, hogy milyen fenyegetést jelentenek az egyes új tagállamok a munkaerőpiacokra nézve;
 3. megállapítja, hogy az átmeneti határidők hozzájárulnak a jelentősen több fekete munkához és a látszólagos önállósághoz, továbbá megnövekedett és regionális szinten kiélezett módon a bérek leszorítására irányuló nyomáshoz és igazságtalan munkakörülményekhez vezetnek, valamint hozzájárulnak a vándor-munkavállalók diszkriminációjához és kizsákmányolásához;
 4. felszólítja a tagállamokat, hogy erősítsék meg a „status quo záradékot” és a sorrendi szabályt, amelynek értelmében üres állás esetén az új tagállamok állampolgárait előny illeti a harmadik országok állampolgáraival szemben;
 5. felszólítja a Bizottságot, hogy az EK-Szerződés 226. cikke szerinti jogsértési eljárást haladéktalanul indítsa el minden olyan tagállam ellen, amely nem teljesítette az EK-Szerződés 12., 39. vagy 42. cikke értelmében rá háruló kötelezettségeket vagy a csatlakozási szerződés „status quo záradékát”;
 6. sajnálatát fejezi ki, hogy számos tagállam alkalmaz olyan jogi rendelkezéseket vagy adminisztratív intézkedéseket, amelyek az új tagállamokból érkező munkavállalók szabad mozgását erőteljesebben korlátozzák, mint a csatlakozási szerződés aláírásakor érvényben lévő intézkedések; arra következtet ennek alapján, hogy ezek a korlátozások az átmeneti rendszer keretén belül engedélyezett korlátozásokon túl további akadályokat

jelentenek az új tagállamok állampolgárai számára az EU15-ök munkaerőpiacaihoz való hozzáférésben;

7. nehezményezi, hogy vannak olyan tagállamok, amelyekben még mindig érvényben vannak olyan rendelkezések, illetve adminisztratív intézkedések, amelyek a munkavállalók közötti megkülönböztetésnek tekinthetők;
8. kéri a Bizottságot és a tagállamokat, ügyeljenek a munkajog következetes alkalmazására annak érdekében, hogy biztosítsák az egyenlő elbánást az EU minden munkavállalója számára, hogy garantálják a vállalatok közötti igazságos versenyt és megakadályozzák a szociális dömpinget; felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy biztosítsák, hogy a migráns munkavállalók tisztában legyenek alapvető jogaikkal és kötelezettségeikkel, különösen az olyan jogszabályok tekintetében, amelyek tiltják a megkülönböztetést a Szerződés 13. cikkével összhangban;
9. sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy növeljék a hatályos közösségi jogszabályok, munkanormák és különösen a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹ rendelkezései megfelelő betartásának biztosítására irányuló erőfeszítéseiket, az adminisztratív együttműködés megfelelő megerősítésével, ahol ez indokolt;
10. felszólítja a Bizottságot, hogy erősítse meg az Európai Unió tagállami munkafelügyeleti szolgálatai közötti, határokon átívelő együttműködést és tanulmányozza az e szolgálatok közötti európai együttműködési hálózat kialakításának lehetőségét (szociális Europol);
11. felszólítja a Bizottságot, a tagállamokat, a szociális partnereket és a magán-, illetve közzféra illetékes szerveit, hogy dolgozzanak ki tisztességes és átlátható eljárást, amelynek köszönhetően az új tagállamok állampolgárai elfogadható munkavállalási, egészségügyi és biztonsági feltételek mellett vállalhatnak munkát;
12. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy legkésőbb 2009 januárjáig bocssássanak rendelkezésre szabványosított statisztikákat az EU-n belüli migrációról a munkavállalók EU-n belüli migrációjának szisztematikus nyomon követésére alkalmas rendszer felállításának céljából, valamint az e tevékenységek finanszírozásához szükséges alapokról való gondoskodás végett;
13. felszólítja a Bizottságot, a Tanácsot és a tagállamokat, hogy indítsanak el egy véleményformáló információs kampányt, hogy az európai állampolgárok megfelelőbb tájékoztatást kapjanak a munkavállalók EU-n belüli szabad mozgására vonatkozó alapelvekről és ennek következményeiről, valamint hogy segítsenek küzdeni a nemzetiségen, fajon, vagy bármi más módon alapuló, a Szerződés 13. cikkében tiltott megkülönböztetés ellen;
14. felszólítja az EU15 tagállamait, hogy szükség szerinti konzultációt folytassanak a szociális partnerekkel, a nemzeti és általános gyakorlatnak megfelelően, mielőtt az új tagállamok munkavállalói szabad mozgására vonatkozó átmeneti rendszer meghosszabbításáról döntenek;

¹ HL L 18., 1997. 1. 21., 1. o.

15. felszólítja azokat a tagállamokat, amelyek folytatni kívánják az átmeneti szabályozást, hogy már a következő fázis ideje alatt teremtsék meg a feltételeket ahhoz, hogy az átmeneti szabályozás 2009-től ne folytatódjék;
16. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok, a csatlakozó és a tagjelölt országok parlamentjeinek.